

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри англійської
мови та методики її викладання
протокол №3 від 05.10.2020 р.
завідувачка кафедри
 Ольга ЗАБОЛОТСЬКА

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

БК 3. Культура мовлення сучасного вчителя англійської мови

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (англійська))»
Спеціальність: **014.02 Середня освіта**
Спеціалізація: **014.021 Середня освіта (Англійська мова і література)**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

Херсон 2020

Назва освітньої компоненти	Культура мовлення сучасного вчителя
Викладач	кандидат педагогічних наук, доцент Зуброва Ольга Андріївна
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairEngLang.aspx
Контактний тел.	+38 0552 32-67-58 (212)
E-mail викладача	zubrova@i.ua
Графік консультацій	кожен вівторок 13.20-14.20

1. Анотація курсу

Дисципліна націлена на формування знань, умінь і навичок, необхідних для здобуття кваліфікації вчителя англійської мови. Даний курс фокусується на розгляді сучасних підходів до вивчення різних аспектів культури мовлення вчителя англійської мови, питання вибору моделей взаємодії вчителя з учнями, дотримання балансу між мовленням учителя та учнів на уроках іноземної мови.

2. Мета та завдання курсу

Мета навчальної дисципліни – розгляд теорії культури мовлення та тренування навичок і вмінь педагогічного спілкування, що забезпечують вірний вибір стилю, форми, стратегій та тактик мовлення сучасного вчителя англійської мови.

Завдання навчальної дисципліни:

- набуття знань з теоретичних і нормативних аспектів педагогічного спілкування в умовах сучасного освітнього процесу у ЗЗСО;
- формування основ стилю педагогічного спілкування;
- розвиток умінь і навичок відбору адекватних форм педагогічного спілкування (як англійською, так і українською мовою) з урахуванням етапу уроку та дидактичної мети.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Результатом успішного завершення дисципліни є сформованість у здобувача таких програмних компетентностей і результатів навчання:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 3. Здатність свідомо визначати цілі власного професійного й особистісного розвитку, організувати власну діяльність, працювати автономно та в команді.

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних джерел, у т.ч. англійською мовою.

ЗК 5. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до письмової й усної комунікації, що якнайкраще відповідають ситуації професійного і особистісного спілкування засобами англійської та державної мов.

ЗК 9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією, генерувати нові ідеї.

ЗК 11. Здатність використовувати цифрові технології та мультимедійні засоби в освітній і професійній діяльності в умовах сучасного інформаційно-комунікаційного освітнього простору.

Фахові компетентності

ФК 2. Здатність реалізовувати сучасні підходи до організації та здійснення освітнього процесу згідно з вимогами педагогіки, психології.

ФК 3. Здатність формувати в учнів предметні (мовна, мовленнєва, соціокультурна, лінгвокраїнознавча, дискурсивна, стратегічна, методична) компетентності, застосовуючи сучасні підходи, методи й технології навчання англійської мови та світової літератури.

ФК 5. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

ФК 6. Здатність здійснювати професійну діяльність українською та англійською мовами, спираючись на знання організації мовних систем, законів їх розвитку, сучасних норм їх використання.

ФК 7. Володіння сучасними методами, прийомами і засобами навчання англійської мови та світової літератури з використанням інформаційних технологій.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою:

ПРН 2. Знання сучасних філологічних й дидактичних засад навчання англійської мови та світової літератури та вміння творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення професійних завдань.

ПРН 5. Знання етичних норм, які регулюють відносини між людьми в професійних колективах.

ПРН 6. Знання сучасних підходів до організації та здійснення освітнього процесу відповідно до психологічних особливостей учнів та студентів.

ПРН 8. Уміння аналізувати, діагностувати та корегувати власну педагогічну діяльність з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

ПРН 11. Володіння комунікативною мовленнєвою компетентністю з англійської мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатність удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

Відповідно до програмних результатів навчання, вказаних в освітньо-професійній програмі, визначено **програмні результати навчання освітньої компоненти «Культура мовлення сучасного вчителя»:**

- знання теоретичних і нормативних аспектів педагогічного спілкування в умовах сучасного освітнього процесу у ЗЗСО;
- знання основ теорії культури мовлення;
- знання нормативних аспектів існуючих варіантів англійської мови;
- вміння прогнозувати та запобігати появі лексичних і граматичних помилок в мовленні;
- уміння добирати стиль, стратегії та тактики професійного спілкування в рамках освітнього процесу з англійської мови;
- уміння обирати адекватні форми педагогічного спілкування як англійською, так і українською мовами з урахуванням етапу уроку та дидактичної мети;
- уміння діагностувати та корегувати помилки, пов'язані зі сферою педагогічного спілкування.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3 кредити / 90год.	16	14	60

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/ вибіркова компонента
1-й	2	Спеціальність: 014.02 Середня освіта Спеціалізація: 014.021 Середня освіта (Англійська мова і література)	1	вибіркова компонента

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Для опанування низки завдань курсу студенту необхідно мати персональний комп'ютер / ноутбук та доступ до мережі Інтернет. Для викладання лекційних і практичних занять курсу викладачеві необхідно мати ноутбук, мультимедійний проектор та доступ до мережі Інтернет.

1. Політика курсу

Відвідування занять є обов'язковим, для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX. Здобувач вищої освіти має дотримуватися правил академічної доброчесності при виконанні творчих завдань (написанні доповідей, есе). Виявлення ознак плагіату в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем. Студенти зобов'язані дотримуватися строків, визначених викладачем для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За роботи, виконані з порушенням строків, оцінка знижується.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години (вказується відповідно до розкладу навчальних занять)	Тема, план	Форма навчального заняття, кількість годин (аудиторної та самостійної роботи)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Базові аспекти культури мовлення сучасного вчителя англійської мови					
Тиждень 1-2 академічних годин - 4	Тема 1: Складові культури мовлення вчителя іноземної мови 1. Поняття культури мовлення вчителя. 2. Мовний компонент культури мовлення. Аспект двомовності вчителя іноземної мови. 3. Комунікативний компонент культури мовлення вчителя англійської мови. 4. Естетичний компонент культури мовлення вчителя-словесника. 5. Етичний компонент культури мовлення вчителя.	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 2 год.; самостійна робота – 7 год.	1, 2, 6, 7, 9, 11, 25	1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Підготувати доповідь, метою якої є ознайомлення однокласників зі змістом наукової статті з теми лекції.	5 5
Тиждень 3-4 академічних годин - 4	Тема 2. Стилї та функції педагогічного спілкування сучасного вчителя англійської мови 1. Комунікативні якості вчителя. 2. Функції педагогічного спілкування. 3. Стилї педагогічного спілкування. 4. Типи мовленнєвих ситуацій на уроці іноземної мови. 5. Режими спілкування на уроці англійської мови.	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 2 год.; самостійна робота – 7 год.	1, 23, 10, 19, 25	1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Мікро-викладання: Підготувати фрагмент уроку з метою демонстрації типів мовленнєвих ситуацій, стилів та режимів спілкування на уроці англійської мови.	5 5

Тиждень 5-6 академічних годин - 4	Тема 3: Варіанти англійської мови (особливості вимови, лексичні та граматичні особливості) 1. Британський варіант англійської мови. 2. Американська англійська. 3. Англійська мова в Канаді. 4. Особливості австралійської та новозеландської англійської. 5. Характеристики англійської як мови інтернаціонального спілкування.	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 2 год.; самостійна робота – 7 год.	3, 11, 13, 15, 21	1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Підготувати доповідь з презентацією в Power Point про варіанти англійської мови в світовому мовному просторі.	5 5
Тиждень 7-8 академічних годин - 4	Тема 4. Техніки використання мовних засобів вчителем англійської мови 1. Мовленнєві стратегії і тактики в діяльності педагога. 2. Дикція вчителя англійської мови. 3. Роль інтонації в мовленні вчителя англійської мови. 4. Емоційна, граматична, лексична та звукова виразність мовлення вчителя на уроці.	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 2 год.; самостійна робота – 7 год.	2, 3, 5, 11, 22, 25	1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Виконати практичне завдання до заняття. 3. Виконати контрольну роботу за модулем №1.	5 5 10
Модуль №2. Нормативність монологічного та діалогічного мовлення вчителя англійської мови					
Тиждень 8-9 академічних годин - 4	Тема 5. Монологічне мовлення вчителя англійської мови 1. Види монологічного мовлення в освітньому процесі з іноземної мови. 2. Функції монологічного мовлення учасників освітнього процесу на уроці англійської мови. 3. Поняття педагогічної риторики. 4. Використання ораторських прийомів у монологічному мовленні вчителя англійської мови.	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 2 год.; самостійна робота – 7 год.	1, 2, 3, 18, 19	1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Мікро-викладання: Підготувати фрагмент монологу вчителя (лекція, пояснення)	5 5

Тиждень 9-10 академічних годин – 4	<p>Тема 6. Діалогічне мовлення вчителя на уроці англійської мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види діалогічного мовлення в освітньому процесі з іноземної мови. 2. Функції діалогічного мовлення учасників освітнього процесу на уроці англійської мови. 3. Розподіл часу між мовленням вчителя та учнів на уроці англійської мови. 4. Діалогічні єдності, типові для уроку з англійської мови. Структура запитань. Перезапит. Вираз згоди / незгоди. 	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 2 год.; самостійна робота – 7 год.	2, 3, 11, 18, 19	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Практичне завдання (парна робота): Скласти мікро-діалоги, що ілюструють типові ситуації спілкування в режимі «вчитель-учень» на уроці англійської мови. 	5 5
Тиждень 11-12 академічних годин – 3	<p>Тема 7. Нормативність мовлення вчителя.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття норми та місце нормативності в культурі мовлення. 2. Типи мовних норм. 3. Особливості добору міжмовних лексичних відповідників. 4. Типові помилки, пов'язані з наголошуванням слів. 	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 1 год.; самостійна робота – 9 год.	3, 14, 15, 17, 26	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Підготувати доповідь з презентацією в Power Point, метою якої є ілюстрація порушення нормативності мовлення та шляхів його подолання. 	5 5
Тиждень 12-13 академічних годин – 3	<p>Тема 8. Запобігання появі граматичних помилок у мовленні вчителя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типові граматичні помилки в мовленні осіб, для яких англійська мова не є рідною. 2. Доцільне використання часів дієслова. 3. Труднощі з використанням іменників. 4. Особливості використання займенників у мовленні. 5. Шляхи подолання граматичних труднощів. 	лекційне заняття – 2 год.; практичне заняття – 1 год.; самостійна робота – 9 год.	3, 16, 17, 18, 19, 26	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати матеріал лекції. Виступити з доповіддю. 2. Виконати практичне завдання до заняття. 3. Виконати контрольну роботу за модулем №2. 	5 5 10

9. Форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

9.1. Модуль 1. Базові аспекти культури мовлення сучасного вчителя англійської мови

Максимальна кількість балів за цей модуль – 50.

Практичні заняття – 40 балів (поточне оцінювання усних відповідей за матеріалами лекцій, доповідей з презентацією в Power Point, виконання практичних завдань (максимально 5 балів за кожен вид роботи на занятті).

Модульна контрольна робота – 10 балів (по 0,5 балів за кожен вірну відповідь).

9.2. Модуль №2. Нормативність монологічного та діалогічного мовлення вчителя англійської мови

Максимальна кількість балів за цей модуль – 50.

Практичні заняття – 40 балів (поточне оцінювання усних відповідей за матеріалами лекцій, доповідей з презентацією в Power Point, виконання практичних завдань (максимально 5 балів за кожен вид роботи на занятті).

Модульна контрольна робота – 10 балів (по 0,5 балів за кожен вірну відповідь).

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування освітньої компоненти

Види навчальної діяльності (робіт)	Модуль	Кількість балів	Сума балів
<i>аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі):</i>	модуль №1		max 40
- доповідь за матеріалами лекції		5	
- доповідь з презентацією в Power Point		5	
- практичне завдання		5	
- мікровикладання – розробка та проведення фрагментів уроків		5	
Контрольна робота за модулем		10	max 10
Разом балів за модулем №1			50
<i>аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі):</i>	модуль №2		max 40
- доповідь за матеріалами лекції		5	
- доповідь з презентацією в Power Point		5	
- практичне завдання		5	
- мікровикладання – розробка та проведення фрагментів уроків		5	
Контрольна робота за модулем		10	max 10
Разом балів за модулем №2			50
- участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах; - підготовка наукової статті, наукової роботи на конкурс; - тощо			max 10

9.3. Критерії оцінювання за підсумковою формою контролю.

Підсумкова форма контролю – диференційований залік. Студент отримує його автоматично за умови виконання всіх вимог (відвідування занять, виконання завдань). Мінімальна кількість балів, яку студент має набрати протягом вивчення дисципліни – 60. Максимально можлива кількість балів 100. Студенти можуть отримати до 10% бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, участь у конкурсах наукових робіт, предметних олімпіадах, конкурсах, неформальній та інформальній освіті (зокрема, COURSERA, Ptometheus та ін.).

10. Список рекомендованих джерел

Основні

1. Калюжна Т. Г. Культура педагогічного мовлення : Методичні рекомендації. Київ, 2011. 51 с.
2. Кравцова І. А., Шпачук. Л. Р. Основи культури і техніки мовлення : навчальний посібник. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2013. 294 с.
3. Hughes G. S. A Handbook of Classroom English. Oxford: Oxford University Press, 2013. — 224 p.

Додаткові

4. Амеліна С. М. Тренінги з розвитку вмінь та навичок діалогічного спілкування. Дніпро : Пороги, 2005. 74 с.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
6. Заболотська О.О. Мовленнєва діяльність учителя: лінгво-дидактичний аспект. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Херсон : Видавництво ХДУ 2010. Вип. 56. С. 213-219.
7. Заброцький М. М., Максименко С. Д. Комунікативна компетентність учителя : сутність і шляхи формування. Київ-Житомир : Волинь, 2000. 32 с.
8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
9. Зуброва О. А. Комунікативна культура особистості: сутність та структурні компоненти. *Педагогічні науки: Зб. наук. пр.* Херсон : Вид-во ХДУ, 2006. Вип. 41. С. 279-283.
10. Зуброва О. А. Професійні особистісні якості майбутніх учителів-філологів: сутність, зміст, методи діагностики : Навчально-методичний посібник. Херсон : Айлант, 2008. 68 с.
11. Кончович К. Т. Тренінг іншомовного педагогічного спілкування. Тернопіль : Вектор, 2015. 105 с.
12. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення : навч. посібник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2012. 184 с.

13. Brinton L. J. Arnovick L. K. The English Language: A Linguistic History. Oxford : Oxford University Press, 2016. 640 p.
14. Brooks G. Dictionary of the British English Spelling System. Cambridge, UK : Open Book Publishers, 2015. 492 p.
15. Cummings D. W. American English Spelling: An Informal Description. Baltimore : The John Hopkins University Press, 2004. 555 p.
16. Eastwood J. Oxford Learner's Grammar Finder. Oxford : Oxford University Press, 2011. 432 p.
17. Harrington D., LeBeau C. Speaking of Speech. Student Book. New Edition. Macmillan, 2009. 111 p.
18. Gardner B., Gardner F. Classroom English. Oxford : Oxford University Press, 2000. 36 p.
19. Gardner R. C., Lambert W. E. Attitudes and Motivation in Second Language Learning. Rowley Mass, Newbury House, 2012. 296 p.
20. Green E. Building a Better Teacher: How Teaching Works (And How to Teach It to Everyone). New York – London : W. W. Norton and Company, 2014. 334 p.
21. Seifert T. S. Easy TEFL Guide to Teaching English as a Foreign Language. North Charleston : CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015. 242 p.
22. Watson Todd R. Classroom Teaching Strategies. London : Prentice Hall, 1997. 144 p.

Інтернет-ресурси

23. Закон України «Про освіту». URL : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
24. Калюжна Т. Г. Культура педагогічного мовлення : Методичні рекомендації. Київ, 2011. 51 с. URL : http://lib.iitta.gov.ua/2562/1/M_1_.P._до_друку_docx.pdf
25. Кравцова І. А., Шпачук Л. Р. Основи культури і техніки мовлення : навчальний посібник. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2013. 294 с. URL : <http://posek.km.ua/biblioteka/O/Основи%20культури%20і%20техніки%20мовлення%20Кравцова%20І.А..pdf>
26. Willis J. Teaching English through English. A Course in Classroom Language and Techniques. London : Longman, 1998. 192 p. URL : https://www.academia.edu/13454299/Teaching_English_through_English_Willis_Jane